

Albin Redžić
Maja Redžić
Damir Rakip

PRILOG METODIČKIM PRETPOSTAVKAMA RADA PRIMJENOM ERR OKVIRA U NASTAVI TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE STUDENTICA

1. UVOD

U želji za razvojem aktivnog učenja i kritičkog mišljenja studentica u raznolikijoj nastavi od dosadašnje, razumijevanjem problema kroz nastavnu temu *Pokušaj sprječavanja križbolje vježbanjem* htjeli smo dobiti odgovore na neke varijable.

Istraživanjem planiranja svake nastavne jedinice primjenom novih metodičkih pretpostavki, može se razvijati dubinski tip učenja.

2. CILJ ISTRAŽIVANJA

Osnovni cilj ovog istraživanja je utvrditi mišljenja studentica prema primjeni ERR okvira. Cilj je poticanje, razvijanje i stjecanje korisnih i upotrebljivih znanja za cijeli život.

3. UZORAK ISPITANICA

Pilot istraživanje provedeno je 4. travnja 2006. godine na uzorku od 18 studentica prve godine studijskog programa Logistika i menadžment u pomorstvu i prometu Pomorskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci.

4. METODE RADA

Poslužili smo se ERR okvirom za poučavanje (Vaughn i Estes 1986., Meredith i Steele 1997., Bengé Kletzen, Vizek-Vidović i Cota Bekavac 2005.) koji se sastoji od tri faze: evokacije, razumijevanja značenja i refleksije. Cilj nastavne teme bio je nabrojati i objasniti uzroke križbolje, prepoznati ponašanja koja rezultiraju križboljom, te izabrati, upotrijebiti, primijeniti i izvoditi vježbe, razlikovati pravilno i nepravilno izvođenje.

U prvoj fazi evokacije svaka je studentica dobila KWL tablicu u koju je pod Znam (Know) upisala što zna o križbolji i njezinim uzrocima. U drugoj fazi razumijevanja značenja pod Želim znati (Want to Know) upisala je što želi znati o križbolji. Nastavnik je održao mini-predavanje. U trećoj fazi refleksiji uspoređene

su evokacija i razumijevanje značenja te su pod Naučio/la sam (Learn(ed) ispitanice napisale što su naučile.

Vježbe su krenule u evokaciji tehnikom ugrađenom u predavanje Razmisli i razmijeni u paru (think/ pair / share) dosjećanjem što misle da je korisno ili što koriste kod križbolje. Nastavile su se razumijevanjem značenja kroz demonstraciju uz isticanje ključnih elemenata i čitanje posebno pripremljenog pisanog teksta uz napomenu kako, kada i zašto izvoditi vježbu.

U refleksiji je korištena inventura gdje je uspoređeno vlastito dosadašnje iskustvo s demonstriranim vježbama, te su izvođene vježbi.

5. REZULTATI I RASPRAVA

Ostvareno je poticanje studentske radoznalosti i pronalaženje osobnih ciljeva. Izabrane su najprikladnije tehnike za razvoj dubinskog učenja: Razmisli i primjeni u paru, KWL tablica. Razumijevanje značenja potaklo se navedenim tehnikama. čitanjem pripremljenog materijala (šest stranica sa slikama), te vježbanjem tjelesnim vježbama u sportskoj dvorani.

Odmah poslije održane nastavne teme, studentice su ispunjavale anonimni anketni upitnik (sastavili Redžić A. i Redžić M.) s devet upita o nastavnoj temi Pokušaj sprječavanja križbolje vježbanjem kao prilog Aktivnom učenju i kritičkom mišljenju u visokoškolskoj nastavi.

Tablica 1. Priprema za primjenu ERR okvira u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture

METODSKA TEMA: POKUŠAJ SPRJEČAVANJA KRIŽBOLJE VJEŽBANJEM	PLAN TRAJANJA SVAKE AKTIVNOSTI	STVARNO TRAJANJE SVAKE AKTIVNOSTI
1. Trčanje	6'	6'
2. Metoda "Razmisli i razmjeni u paru" o križbolji (pitanja)	10'	10'
3. Podjela praznih KWL tablica i kemijskih olovki	1'	2'
4. Podjela pisanog materijala studentima "Pokušaj sprječavanja križbolje vježbanjem"	1'	1'
5. Čitanje pisanog materijala	10'	10'
6. Mini-predavanje predavača	12'	11'
7. Izvođenje tjelesnih vježbi u različitim početnim položajima (LL, LT, LB, Ć)	25'	25'
8. Refleksija: inventura	15'	15'
9. Studentsko ispunjavanje anonimnog anketnog upitnika za dobivanje mišljenja o primjeni ERR okvira	10'	10'
UKUPNO	90'	90'

Predviđene reakcije studenata u pojedinim nastavnim aktivnostima: inače aktivne studentice u klasičnoj nastavi ovaj novi način rada nisu prihvatile istom već raznolikom aktivnošću što se moglo očekivati u ovom specifičnom, neocjenskom kolegiju temeljenom na vježbama.

Nepredviđene reakcije studenata u pojedinim nastavnim aktivnostima: malo pitanja, otpor prihvaćanja novog načina rada u dijela studentica. Nije uočen jedan jedinstveni pogled na učenje ili poučavanja koji bi dominirao nečim što bismo mogli nazvati “dobrim poučavanjem” (Pratt i suradnici, 1998.). Danas sjevernoamerikanci konstruktivističkim poučavanjem razmišljaju drugačije od pristalica drugih perspektiva poučavanja (npr. transmisijske, razvojne, njegujuće, naukovanja, društvenih reformi).

Prednosti uočene ovakvim načinom rada su: bolje učenje, raznolike upite studenti prihvaćaju kao izazov, “ukrade se vremena” u nastavi slabijim skupinama gdje ima nezainteresiranih studenata za tjelesno vježbanje. Nedostaci uočeni ovakvim načinom rada: manje tjelesnog vježbanja, Metodu “Razmjeni i razmisli u paru” studenti teško prihvaćaju, tek po višekratnoj zamolbi nastavnika. Inače, iznimno dobra skupina u nastavi zahtjeva tipičan, stari “ex katedra” način rada sa što više igre i tjelesne aktivnosti.

Unatoč iznimnih priprema nastavnika, neprihvaćen je ovaj način rada u djelu studenata.

U okviru edukacije namjera je razvijati stjecanje vještina koje studentima pomažu: kritički misliti, preuzimati odgovornost za vlastito učenje, učiti u suradnji s drugima, te steći naviku za učenje kroz cijeli život. U tu svrhu primijenjen je sustav koraka i konkretnih tehnika u poučavanju koje se temelje na postavkama kognitivističkih teorija učenja. Posebnu kvalitetu projekta predstavlja izravna primjenjivost naučenog kao i fleksibilnost u primjeni u različitim životnim situacijama.

Studentice sudionice ovog projekta prošle su kroz jednostavnu, dvosatnu visokoškolsku radionicu gdje su ostvareni ciljevi: poticanje aktivnog učenja i kritičkog mišljenja studenata, pristup u nastavi usmjeren na studenta i veza između učenja i proučavanja, čitanje i pisanje za poticanje kritičkog mišljenja, rasprava o nastavi, suradničko učenje, projektna nastava kao oblik iskustvenog učenja, planiranje nastave, provjera naučenog i evaluacija nastave.

Dragocjeni odgovori studentica iz anonimnog anketnog upitnika pomogli su nam u otkrivanju njihovih mišljenja o nastavnoj temi Pokušaj sprječavanja križobolje vježbanjem kao prilog metodičkim pretpostavkama rada primjenom ERR okvira u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture:

Zainteresirano za sudjelovanje u nastavi bilo je (vidljivo iz Tablice 2.) 72,22% studentica, dok ih je samo 11% smatralo da su aktivno sudjelovale tijekom nastavnog

procesa, a 16,67% smatra da su radile, jer su bile prisiljene na novi način dubinskog učenja.

Tablica 2. *Moje sudjelovanje u nastavi bilo je dana (4.4.2006.).*

Odgovori	%
Gorljivo	00,00
Aktivno	11,11
Zainteresirano	72,22
Radio/la sam jer sam bio/la prisiljen/a	16,67

Tablica 3. *Koliko Vas je tijekom nastave zaokupljala materija?*

Odgovori	%
U znatnoj mjeri	38,89
Malo	61,11
Nimalo	00,00

Tijekom nastave u znatnoj mjeri zaokupljala je materija zainteresiranih 38,89%, a malo 61,11% studentica što govori kako one prihvaćaju još uvijek radije stari način rada (Tablica 3). Nakon nastave 77,78% razumjelo je više nego prije nastavnu temu (Tablica 4), a iznenađuje odgovor 22,22% ispitanica koje smatraju kako jednako kao prije razumiju nastavnu temu.

Tablica 4. *Koliko ste nakon nastave razumjeli nastavnu temu?*

Odgovori	%
Više nego prije	77,78
Jednako kao prije	22,22
Manje nego prije	00,00

Tablica 5. *Je li Vam ovaj način poučavanja olakšava kvalitetnije usvajanje znanja?*

Odgovori	%
Uveliko	55,56
Jednako kao prije	33,33
Ne mogu ocijeniti	11,11

Malo više od polovice ispitanih studentica, njih 55,56% smatra kako im ovakav, novi način poučavanja uvelike olakšava kvalitetnije usvajanje znanja (Tablica 5). Metoda rada "Razmisli i razmjeni u paru" prihvaćena je kao zanimljiva metoda u 61,11% ispitanica, a izvrsna je za 5,55% (Tablica 6).

Tablica 6. *Metoda "Razmisli i razmjeni u paru" meni se osobno čini:*

Odgovori	%
Izvrсна	5,55
Zanimljiva	61,11
Ništa novo	11,11
Ne mogu ocijeniti	16,66

Tablica 7. *KWL tablica je:*

Odgovori	%
Izvrсна	11,11
Može proći	83,33
Ne mogu ocijeniti	5,55

Iz Tablice 7. vidljivo je kako studentice u velikoj većini 94% prihvaćaju KWL tablicu i to kao izvrsnu 11,11%, a može proći u 83,33% ispitanica.

Tablica 8. *Inventura mi je omogućila:*

- ponavljanje utvrđenog gradiva
- zanimljivo je jer je kraće i nije toliko dosadno
- da obnovim svoje znanje, kao što me potaknula na razmišljanje o tom problemu ljudi što bez ovoga ne bi učinila
- da počnem raditi na svojoj kralješnici više vježbi
- utvrđivanje gradiva
- da utvrdim znanje, ali i da naučim nešto novo
- da naučim kako se treba ponašati da bi se uspjeli osloboditi problema križobolje i kako je možemo spriječiti
- da u kratkom vremenu istaknemo ono najbitnije i da usporedimo znanja, ovaj dio mi je najbolji
- da proširim svoja znanja i razmislim o mjerama koje ću poduzeti u vezi s bolovima u leđima
- da na drugačiji način sagledam (naučim), primijenim naučeno znanje o križobolji
- ukratko ponavljanje svega što smo već spomenuli, neke su stvari možda bile jasnije
- svi znamo nešto površno o tome, ali danas smo naučili nešto više što je dobro
- da još nešto dobro naučim, da s drugima razmijenim svoja znanja, da ukratko vidim što smo naučili na ovom predavanju
- da saznam više o toj danas najčešćoj bolesti koja se pojavljuje kod 50% ljudi, da razmislim o svojem držanju i buduću da sam još mlada da napravim sve kako bih spriječila da se meni tako nešto dogodi
- da naučim više o križobolji
- bolje utvrdim neke stvari

Tablica 9. Vaša ocjena nastavnog predavanja: ERR 4. travnja, 2006. godine

Odgovori	%
Izvrstan	27,78
Vrlo dobar	44,44
Dobar	27,78
Dovoljan	00,00
Nedovoljan	00,00

Studentice su visoko ocijenile novo nastavno predavanje ERR okvirom što nam jasno prikazuje i dokazuje Tablica 9.

Tablica 10. Vaše mišljenje o ovom obliku aktivnog učenja u visokoškolskoj nastavi:

- može, ali ne na satovima tjelesnog, samo za zainteresirane izvan nastave
- meni je to dosadno, ali nemam ništa protiv
- mislim da je to jako koristan i dobar način aktivnog učenja
- bilo bi dobro i zanimljivo
- utvrđivanje gradiva
- poželjno, s tim da bi bilo još više vježbanja, na satu tjelesnog bi trebali više vremena posvetiti ovakvim i sličnim vježbama
- jako dobro
- moje je mišljenje pozitivno
- tako mi je svejedno, većinu shvaćam kao prisilu
- kvalitetno
- oblik je OK
- dobro
- mislim da nam je ovaj oblik učenja pomogao da bolje sagledamo probleme koji nam se mogu dogoditi te da ih pokušamo riješiti
- mislim da nam je puno bolje, da nismo pasivno prisutni na predavanjima već smo aktivni
- odlično! Takvih predavanja za zdravi život i sl. trebalo bi biti više.

6. ZAKLJUČAK

Na osnovi dobivenih rezultata istraživanja može se zaključiti :

1. u visokoškolskoj nastavi tjelesne i zdravstvene kulture može se prihvatiti primjena novih metodičkih pretpostavki rada poput ERR okvira kojim se potiče aktivno učenje i kritičko mišljenje studenata

2. potreba je nastaviti razvoj dvosmjerne komunikacije
3. nastavnik današnjice mora biti spreman mijenjati metode poučavanja u svrhu poticanja studenata
4. cilj je stjecanje korisno upotrebljivih studentskih znanja potpunim uklanjanjem razvoja znanja lartpurlartističkim metodom rada
5. potreba je nastavnika razvijati raznolike rasprave sa studentima, jer tada studenti pristupaju dubinski problematici nastavne teme, čime postaju osvajači trajnih znanja za sutrašnjicu.

7. LITERATURA

1. Benge Kletzen, S., Vizek-Vidović, V., Cota Bekavac, M. (2005.). Aktivno učenje i kritičko mišljenje u visokoškolskoj nastavi: Aktivno učenje i ERR okvir za poučavanje, Zagreb.
2. Biggs, J. (2000.). Teaching for quality learning at university, Buckingham: Open University Press.
3. Bruffee, K. A. (1999.). Collaborative Learning: Higher Education, Independence, and the Authority of Knowledge. Baltimore: The Hopkins University Press.
4. Clarc, C., Lampert, R. (1986.). The study of teacher thinking: implications for teacher education, Journal of teacher Education, 37, 27-31.
5. Findak, V. (1999.). Metodika tjelesne i zdravstvene kulture. Priručnik za nastavnike tjelesne i zdravstvene kulture. Školska knjiga, Zagreb.
6. Godler, Z. (1985.). Osnovne pretpostavke ostvarivanja odgojnih zadataka visokoškolske nastave. Odgoj i škola: zbornik radova = Svezak 31. / Radovi instituta za pedagojska istraživanja Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu..
7. Itković, Z. (2003.). Specijalna edukacija nastavnika o preventivnim programima u školi. Stanje i perspektive obrazovanja nastavnika. Rijeka, Znanstveni kolokvij. Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za pedagogiju 2005.
8. Itković, Z.(1997.). Opća metodika nastave. Književni krug. Split.
9. Knight, P. (2002.). Being a teacher in Higher education, Buckingham: Open University Press.
10. Peerson, P., Marx A., Clark, C., (1978.). Teacher planning, teacher behaviour and student achievement, American Educational Research Journal, 15, 417-432.
11. Pratt, D. D. (2006.). Dobro poučavanje: Jedino rješenje za sve. Edupoint/godište VI/ISSN, 12. Pratt, D. D. (1998.) Five Perspectives on Teaching in Adult and Higher Education. Malabar, FL: Krieger.
13. Prenisky, M. (2001.). Digital native, digital immigrants. Onthe Horizon, 9 (5), 1-2.

14. Redžić, A. (1996.). Pokušaj sprječavanja križobolje vježbanjem. *Edukacija Rekreacija Sport*, Rijeka, god. V., str. 6-11.
15. Skoko, P. (1999.). Društvene i edukacijske pretpostavke za ostvarivanje kvalitetnog nastavnika. *Nastavnik-čimbenik kvalitete u odgoju i obrazovanju. Drugi međunarodni znanstveni kolokvij*. Rijeka: Filozofski fakultet, 287-288.
16. Škarić, B. (1991.). Značajke studenata u funkciji planiranja nastavnih metoda i koncipiranja anketa o radu nastavnika. *Napredak* 132 (1), 24-36.
17. Temple, C., Brophy, S. (2002.). *Critical thinking in higher education, workshop materials for RWCT course Critical thinking across curriculum*, Prague.
18. Terhart, E. (2001.). *Metode poučavanja i učenja: uvod u probleme metodičke organizacije poučavanja i učenja*. Zagreb, Educa.
19. Topić, M. (1994.). *Edukacija nastavnika i rad u izvanrednim uvjetima. Odgoj i obrazovanje u izvanrednim uvjetima: (Metodički pristup)*. Ljubljana: UNESCO, 209- 274.